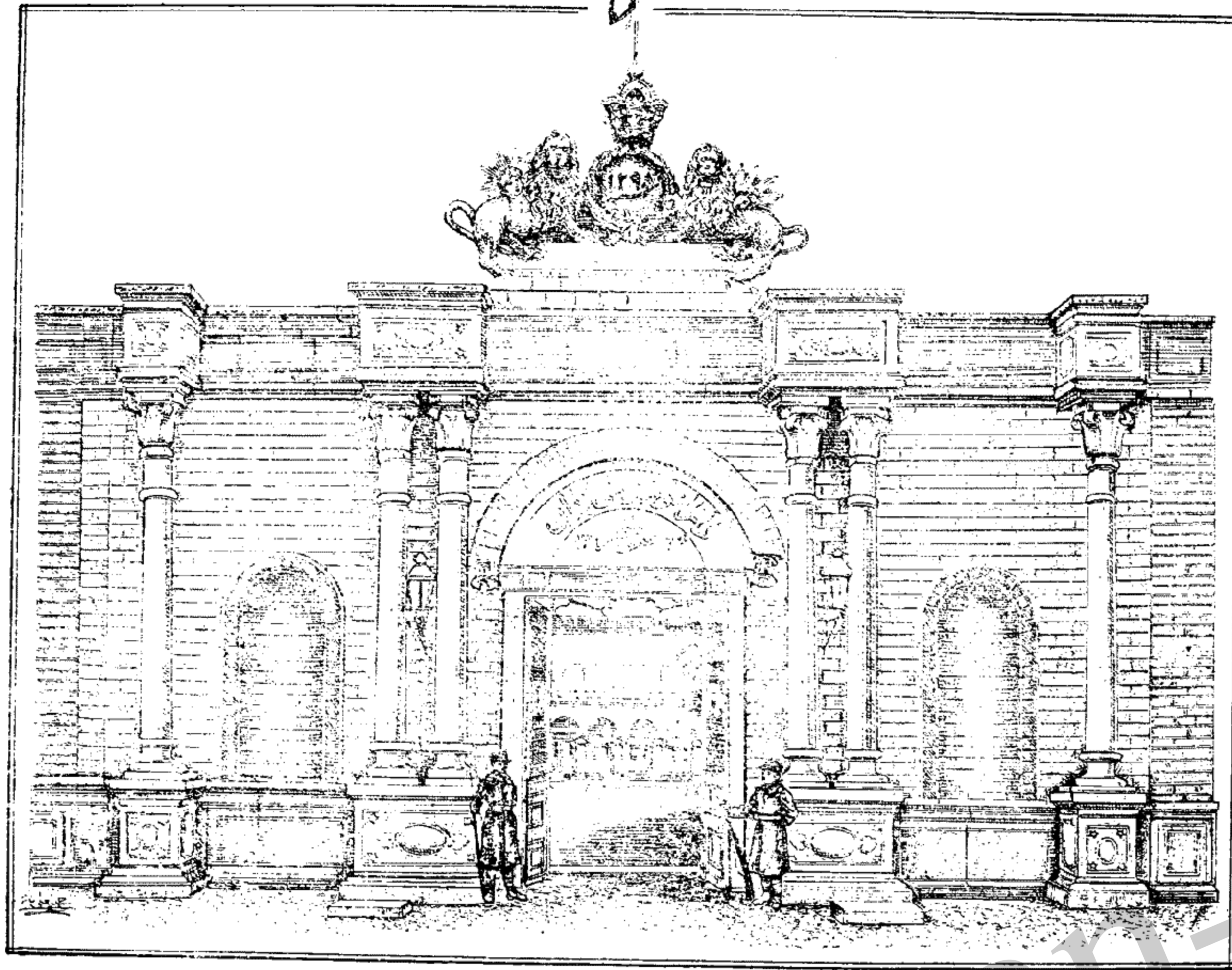

<p>جلسه ۹۳</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره پنجاه و نهم</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه سه شنبه ۵ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۲ شوال المکرّم ۱۳۴۵</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمه اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارجه « دوازده تومان قیمه تک شماره یک قران</p>

فهرست مندرجات

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس سه شنبه ۵ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۳ شوال المکرم ۱۳۴۵

جلسه ۹۳

(مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر برپاست آقای)
 (مرتضی قلیخان بیات نایب رئیس تشکیل گردید)
 (صورت مجلس یکشنبه سوم اردیبهشت را)
 (آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)

غائبین با اجازه جلسه قبل
 آقایان: حاج آقا رضا رفیع - روحی - میرزا حسینخان
 موقر - دشتی - آقا سید ابراهیم ضیاء - حشمتی -
 محمدآخوند - عطاءالله خان بالیزی - سلطان محمد خان عامری

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	سؤال آقای مهدوی از آقای معاون وزارت فواید عامه راجع به عایدات راه و راه سازی خراسان و جواب آقای معاون	۱۱۷۳	۱۱۷۵
۲	تصویب مرخصی آقایان: بهبهانی - عباس میرزا - جوان شیر - نظام مافی	۱۱۷۵	۱۱۷۷
۳	اعلام اسامی اعضای منتخبه برای کمیسیونهای پارلمانی	۱۱۷۷	۱۱۷۷
۴	بقیه شور نسبت بخر کمیسیون بودجه راجع بمطالبات شنیدر کروزو فرانسوی	۱۱۷۸	۱۱۹۲

غائبین بی اجازه جلسه قبل
 آقایان: علیخان اعظمی - عباس میرزا - حاج حسن
 آقا ملک - حاج غلامحسین ملک
 دیرآمدگان با اجازه جلسه قبل
 آقایان: مرتضی قلیخان بیات - حائری زاده -
 میرزا ابراهیم خان قوام - میرزا محمد تقی بهار - حاج
 میرزا مرتضی - محمود رضا - بجی خان زنگنه
 دیرآمدگان بی اجازه جلسه قبل
 آقایان: سهرابخان ساکینیان - ملک انرج میرزا پور
 تیمور - میرزا ربیع خان جهانشاهی
 نایب رئیس - در صورت مجلس اعتراضی نیست؟
 (گفته شد خیر)

نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد
 بعضی از نمایندگان - دستور.

نایب رئیس - آقای مهدوی

مهدوی - بنده در اینموقع از حضور آقای معاون
 وزارت فوائد عامه استفاده کرده و قبلاً يك تشکری از
 وزارت فوائد عامه راجع به يك کتابچه که در آنجا راجع
 به راه‌ها چاپ کرده و نشر داده اند میگویم که خیلی
 خیلی خوب است. برای اینکه معمولاً ما از يك
 شهری به شهری که میرفتیم باید توی راه به پرسیم
 که آقا چند فرسخ آمده ایم؟ چند فرسخ مانده است؟
 راه چقدرش شوسه است؟ چقدرش نیست؟ ولی حالا
 تا یکدرجه مکفی میتواند این کتابچه بما اطلاعات بدهد
 ولی در عین حال دو سه فقره بنده در این کتابچه
 دیدم که بنظر بنده ناقص آمد. یکی اینکه می
 نویسد يك میلیون و نیم عایدات مالیات راه است که این
 يك میلیون و نیم را برای ساختمان راه‌ها تعیین کرده‌اند
 در صورتیکه مطابق اطلاعاتی که بنده دارم مابین سه
 میلیون و چهار میلیون عایدی مالیات راه‌ها است که
 در دوره پنجم تصویب کردیم. و بنده میدانم چه شده
 است که اینجا يك میلیون و نیم نوشته شده است. از

پیرای سال خرج شده بکلی از بین میرود. ولی این را
 اگر ده فرسخ را ساخته بودند و برای محافظت آن
 ده فرسخ هم يك مقداری باقی گذارده بودند بهتر بود.
 مثلاً برای راه خراسان پنجاه هزار تومان اعتبار نوشته‌اند
 بنده و نمایندگان خراسان خیلی بیشتر میل داریم و
 راضی تر هستیم که بروند يك قسمت راه بسازند که
 لا اقل دو فرسخ راه داشته باشیم. این ترتیب بکلی کار
 را فلج میکند. بنده همانطور که عرض کرده از حضور
 آقای معاون وزارت فوائد عامه استفاده میکنم و عرض
 میکنم که آن قانون را که تصویب شده که مکلف هستند
 نصف عایدی مالیات راه را در هر کجا خرج خود راه
 بکنند بموقع اجرا بگذارند راه خراسان يك اهمیتی برای
 مملکت و واردات مملکت دارد که اگر آن راهی که از
 دزدان به خراسان است ساخته شود و درست نگاهدارند
 يك عده زیادی از شعبیان و مسافران هندوستان برای
 زیارت عتبات از این راه می آیند و میروند و بنده تصور
 میکنم بعد از یکی دو سال شاید دو میلیون. سه میلیون
 پنج میلیون پول به مملکت میآوردند و خرج میکنند
 بنده يك چیز زیادی تقاضا نمیکنم از وزارت فوائد عامه
 بنده عرض میکنم اولاً صورت آن يك میلیون و نیم را
 بیاورند و معلوم کنند اینکه بین سه میلیون و چهار
 میلیون عوائد مالیات راه است چرا يك میلیون و نیم
 برای ساختن راه‌ها تخصیص شده است و باقی مالیات
 صرفه جوئی نشود و اگر هم میشود در خزانه
 مملکت بعنوان عایدات راه صرفه جوئی نشود
 که در سال بعد خرج ساختن راه بشود نه اینکه امسال
 سه میلیون که عاید شده است يك میلیون و نیم آنرا
 خرج بکنند و بقیه را بعنوان صرفه جوئی بگذارند در
 خزانه دولت. خیر. باید بقیه اش را هم خرج نگاهداری
 راه بکنند. ثانیاً برای راه خراسان معین کنند که چقدر
 عایدات دارد و چقدر نصف اقل آن است که باید خرج
 شود و آن را به يك ترتیبی که ده فرسخ بیست فرسخ

راه میشود با آن ساخت بکمتر به بسازند که
 پول مملکت که برای ساختن راه است و به این زحمت وصول
 میشود تقریباً نشود.

معاون وزارت فوائد عامه - راجع به سؤال نماینده
 محترم بنده تصدیق میکنم يك مدتی است به تأخیر افتاده و
 بطور اختصار خاطر محترمشان را متذکر میکنم همانطور
 که ملاحظه فرموده اند سالنامه که از طرف اداره ضریق
 انتشار پیدا کرده برای همین است که نمایندگان محترم کاملاً
 مطلع به وضعیت راهها و بودجه راه‌ها بشوند که اگر
 نظریاتی دارند یا انتقاداتی به اصل قضیه یا طرز رفتار دارند
 بفرمایند که دولت و وزارتخانه مربوطه هم مطلع بشوند و به
 عقیده بنده در این کتابچه کاملاً وضعیت اداره طرق و مخرج
 آن و صدی چند (به اصطلاح) که به میز نشین حقوق
 میدهند تمام اینها در آن کتابچه هست بسیار
 این خیلی اسباب خوشوقتی است که اگر در این قسمت
 عملیات اداره طرق يك اشکال و اشتباهاتی است نمایندگان
 محترم تذکر بدهند و البته اصلاح خواهد شد. در اینجا
 همینطوریکه فرمودند يك میلیون و نیم در سال گذشته
 بودجه اداره طرق بوده است و اینکه میفرمایند سه
 میلیون یا چهار میلیون مالیات راه بوده و پنج راه
 بوده است صحیح است ولی صورتیکه مالیه داده است
 قسمت وزارت فوائد عامه برای راه‌ها میشود یکمیلیون
 و نیم زیرا برای سایر مصارف از قبیل بلدییه‌ها و مؤسسات
 خیریه که در قانون منظور شده است آنها را هم منظور
 کرده‌اند و يك میلیون و نیم در حساب فوائد عامه
 گذارده‌اند. در امسال شاید يك مبلغی زیاد تر باشد
 و يك میلیون و هشتصد هزار تومان برای راه‌ها داده
 شود. البته اصل آن صورت را ممکن است بفرستیم برای
 کمیسیون بودجه که آقایان مطلع شوند. و البته وظیفه وزارت
 مالیه بود که آنرا زود تر میفرستاد برای کمیسیون.
 وقتی که آن کتابچه را ملاحظه فرمائید می بینید که
 اساساً راه‌هایی که الان این مملکت دارد با بودجه

که برای آن تخصیص داده شده چندان تناسبی ندارد. یعنی راه‌هایی که تقاضا میشود ساخته شود و راه‌هایی که ساخته شده و درست است اگر با بودجه فعلی بخواهیم آنها را مرمت کنیم و در آنها عملیاتی بکنیم نتیجه خوبی بدست نمی آید. مجبوریم با از راه‌های شوسه شده صرفه جوئی کنیم و صرف راه‌های جدید بکنیم یا باید راه‌های شوسه شده را مرمت کرد و از راه‌های جدید صرف نظر نمود. در هر صورت در آن کتابچه بخوبی روشن است که ما چقدر راه داریم و مطابق اصول علمی هم معلوم شده است که برای مرمت راه‌های شوسه شده چقدر خرج لازم است و احداث راه جدید هم کیلومتری چقدر خرج دارد در قسمت خراسان که فرمودند (یعنی ناحیه شش) وقتی که نماینده محترم سؤال کردند بنده از اداره مربوطه سؤال کردم يك راپورتی دادند که بنده خلاصه اش را به عرض نمایندگان محترم میرسانم. در ناحیه شش که عبارت باشد از خراسان راه‌هایی که هست از این قرار است مشهد با جگبران سی و سه فرسخ. قوچان لطف آباد هفده فرسخ. مشهد دزداب صد و پنجاه فرسخ. مشهد سبزوار سی و هفت فرسخ. جمعاً دو بیست و شصت و هفت فرسخ آنوقت بودجه سالیانه ناحیه مزبور در هذه السنه (که ۱۳۰۵ بوده) عبارت است از نود و يك هزار و دو بیست و سیزده تومان و يك قران. این راپورتی است که خود اداره طرق میدهد و يك مبلغ دیگر هم باز برای تعمیرات تخصیص داده اند. در اینجا باز نماینده محترم مجدداً مراجعه به کتابچه فرمایند و مبلغی را که برای ۱۳۰۶ برای مخارج راه تعیین شده تطبیق فرمایند و اگر قانون هم تصریح داشته باشد که برای این مصرفها چقدر باید خرج شود تذکر بدهند البته اقدام و تخصیص داده میشود. در این قسمت که میفرمایند راه‌هایی را که میخواهند بسازند قبلاً برآورد کنند بعد بسازند این فکر خیلی صحیحی است و وزارت فوائد عامه هم این نظر را داشته است و اگر هم نشده است مربوط به این

بوده است که در آخر سال به احتمال آنکه بودجه خودشان را که با عوائد تطبیق بکنند يك مبلغ زیادی میشود همینطور که امسال اداره طرق بودجه خود را چهار میلیون پیشنهاد کرده منتهی بعد از مذاکره با وزارت مالیه با آنها موافقت نشده است به اینجهت این وضعیت پیش آمده است و البته در آینه جبران خواهد شد و البته بعد از مطالعه کتابچه خود نمایندگان محترم میتوانند يك بودجه متناسبی در نظر بگیرند و اگر نواقصی هم باشد تذکر بدهند امیدوارم رفع شود.

جمعی از نمایندگان - دستور.

نایب رئیس - چند فقره خبر از کمیسیون عرایض رسیده است قرائت میشود.

(بشرح ذیل خوانده شد)

آقای بهبهانی نماینده محترم بواسطه گرفتاریهای شخصی از تاریخ اول اردیبهشت ۱۳۰۶ لغایت يك ماه تقاضای مرخصی نموده اند کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آن را به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد

نایب رئیس - رأی میکنیم به راپرت کمیسیون آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. راپرت مرخصی آقای عباس میرزا

(بشرح آتی خوانده شد)

شاهزاده عباس میرزا نماینده محترم بواسطه کسالت مزاج از تاریخ ۲۹ اردیبهشت با نوزده روزه تقاضای مرخصی نموده کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آن را به مقام مجلس مقدس شورای تقدیم میدارد

عمادی - بیست و نهم اردی بهشت که هنوز نیامده است.

نایب رئیس - (خطاب به محترم کمیسیون عرایض) بیست و نهم است یا نوزدهم

میرزا یدالله خان نظامی - از تاریخ بیست و نهم فروردین است.

نایب رئیس - رأی گرفته میشود به راپرت کمیسیون باصلاح بیست و نهم اردیبهشت به بیست و نهم فروردین آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. خبر مرخصی آقای جوانشیر.

(بشرح آتی خوانده شد)

آقای جوانشیر نماینده محترم برای استفسار از آبهای معدنی و مسافرت به اروپا جهت معالجه از تاریخ بیستم تیرماه لغایت مدت سه ماه تقاضای مرخصی نموده اند اینک کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آن را به مجلس مقدس شورای ملی تقدیم میدارد

نایب رئیس - رأی گرفته میشود باین خبر آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. خبر مرخصی آقای نظام مافی.

(بترتیب ذیل خوانده شد)

آقای میرزا محمد علی خان نظام مافی نماینده محترم برای مسافرت به بوشهر از تاریخ نهم اردیبهشت ۱۳۰۶ لغایت دو ماه تقاضای مرخصی نموده اند کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

نایب رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بند غرض مخالفت نیست زیرا تبعیض نباید قائل شد ولی بنده خواستم از این موقع استفاده کنم و در تحت عنوان مخالفت يك عرایضی بکنم. خوب است مجلس مقدس حقیقتاً راجع به این قضایا يك نظری اتخاذ کنند این مرخصی ها که می خواهند و اجازه‌هایی که می گیرند اولاً به بینیم این اجازه ها که می خواهند میروند عقب کارهای خصوصی

با عمومی اگر کارهای عمومی است یا اینکه برای معالجه است صحیح و الا اگر برای امور شخصی است و برای تربید پول و مال و ثروت و سرکشی به زراعت و فلاحه و املاک و این قبیل کارهای شخصی است باید دید که باید بروند کارهای شخصی را انجام دهند پول هم بگیرند !! بعلاوه در وزارتخانه‌ها حالا حق باطل کار نداریم سالی یکماه مرخصی قائل شده اند که به اعضاء داده شود خوب است راجع به آقایان و کلاء هم همینطور منظور شود که سالی یکماه مرخصی داده شود. بنده نمی گویم آقایان نروند. خبر. بروند ولی این پول چندان خوش مزه و گوارا نیست این است عرایض بنده.

جلالی - خیلی هم گواراست.

نایب رئیس - آقای نظامی

میرزا یدالله خان نظامی - بنده هیچوقت انتظار نداشتم که آقای کازرونی يك فرمایشانی بفرمایند که تقریباً برخلاف قانون باشد....

افسر - کجا خلاف قانون است.

نظامی - هر يك از نمایندگان محترم مطابق قانون حق سه ماه مرخصی دارند....

افسر - مطابق کدام قانون.

نظامی - نباید ثبات وزارت مالیه را مدرك قرار بدهند که چون او یکماه مرخصی دارد آقایان نمایندگان هم یکماه مرخصی داشته باشند و البته تصدیق میفرمایند که آقای نظام مافی لابد گرفتاری دارند ولو شخصی هم باشد گمان نمیکنم دو ماه مرخصی که ایشان خواسته اند مجلس و نمایندگان محترم از تصویب آن خود داری کنند. البته باز هم بسته بنظر مجلس است.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

زوار - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم.

نایب رئیس - بفرمائید

زوار - عرض کنم که ما مسؤول حفظ بیت المال مسامح

هستیم از يك دينار تا ميليونها . همان اندازه كه البته تصديق ميكنم قانون اجازه ميدهد مرخصي داده شود. انصاف و مروت هم لازم است . آقای نظام مافی تشریف می برند برای کارهای شخصی بسیار خوب ولی دیگر ملت مجبور نیست به ایشان پول بدهد . حالا درست است قانون معین کرده

افسر - کی قانون معین کرده است .

نایب رئیس - راجع بکفایت مذاکرات، صحبت کنید .

زوار - چون مسئله بودجه است و به ایشان حقوق میدهند از این نقطه نظر نمائیم کاملاً رعایت کنند و چون این مسائل کاملاً رعایت نمیشود از اینجهت بنده با کفایت مذاکرات مخالفم .

نایب رئیس - رأی میگیریم به کفایت مذاکرات آقایانیکه موافقت قیام فرمایند .

(غلب برخواستند)

نایب رئیس - تصویب شد . رأی گرفته میشود به رایورت کمیسیون . آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . کمیسیونهایی که در جلسه قبل انتخاب شده نتیجه آرائی که معین شده است قرائت میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون قوانین عدلیه: آقایان: مدرس - آقامیرزا ابراهیم اشتیانی - آقا زاده خراسانی - آقا شیخ محمد علی نابت حقنویس - غلامحسین میرزا - امام جمعه اهر - جهانشاهی شریعت زاده - بسائی - عمادی - آیه الله زاده اصفهانی کمیسیون امور خارجه - آقایان: دکتر مصدق - تقی زاده - میرزا حسنخان وثوق - میرزا عبدالله خان وثوق امیر تیمور کلالی - اسعد مختیاری - ثقة الاسلامی - عباس میرزا - کی استوان - اعتبار - دیوان یکی - فرشی

استعفا میدهم

نایب رئیس - آقای فومنی

فومنی - بنده با تشکر از آراء آقایان که بنده را انتخاب فرموده اند از کمیسیون معارف استعفا میدهم .

نایب رئیس - کسری اعضاء کمیسیون ها در جلسات بعد تعیین خواهد شد دستور لایحه شنیدر کروڑواست

بعضی از نمایندگان - لایحه راه آهن .

نایب رئیس - لایحه راه آهن چون راجعش حاضر نیست لایحه شنیدر کروڑوا مقدمه است . مذاکره در کلیات است .

امامی - اجازه میفرمائید ؟

نایب رئیس - در چه خصوص ؟

امامی - چون راجع باین مسئله هنوز رأی گرفته نشده که جزو دستور شود .

نایب رئیس جزو دستور بود اگر پیشنهادی راجع بدستور دارید ممکن است بفرمائید و الا جزو دستور است . آقای حائری زاده

(حاضر نبودند)

نایب رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - نماینده دولت که آقای وزیر مالیه باشند حاضر نیستند . حالا اگر آقایان حاضرند بنده عرایض را عرض میکنم

نایب رئیس - نماینده دولت حضور دارند .

معاون وزارت فوائد عامه - نماینده محترم فرمایشاتی دارند بفرمایند البته جواب عرض میشود -

دکتر طاهری - عرایض بنده در کلیات این لایحه راجع باین است که این ادعا چون راجع به سنوات خیلی قبل است که شاید متجاوز از بیست و سه چهار سال است لذا باید يك دقتی لازم باشد که کاملاً حقانیت

و مطالبات طرف را اثبات بکند چنانکه در کمیسیون بودجه مکرر و چند روز متوالی برای این مسئله دقت و رسیدگی شد و معلوم شد دوسیه اینکار ترتیب منظمی ندارد و بطوریکه خود دولت هم در کمیسیون اظهار داشت اوراق مختلفه را راجع باین موضوع از وزارتخانه های مختلف جمع آوری کرده اند و برای اثبات این مدعا از اسناد و دوسیه ها هم بالاخره آنطوری که کپیتی نوشته بود طلبش را ثبت نمیکرد يك عده اجملات و اخلاعات را هم نشان میداد که معلوم نمیشود تمام آنچه که فروش کرده بدولت داده یا نداده . اگر چه از برای رفع این شبهات يك کپتی پیشنهاد شد و در ماده اضافه شد که رسیده ها را بگیرند و قبض بگیرند و اینها ولی معذک چون مطلب مهم است و ممکن است يك لواحق و يك حواقی باشد و اینها يك سابقه بشود بعقیده بنده باید دقت زیادی بشود که ما حقیقه هر قدری که مدیون هستیم بهر کس بدهیم ولی نه اینکه اینقدر خوش حساب باشیم که هر کس هر چه ادعا میکند بدهیم . بعلاوه يك چیزی در این لایحه در خبر کمیسیون بود که این مسئله موهم این میشود که در اصل تصفیه حساب هم يك مسامحه شده باشد زیرا بعد از اینکه قراردادی شده بین دولت و کمپانی قرار شده که این ادعا را از قرار هر صد فرانک چهار تومان و چهار قران بپردازیم در صورتيکه الان هر صد فرانک چهار تومان و هفده شاهی است در این تعبير هر صد فرانک سه قران و سه شاهی فرانک را علاوه قیمت کرده اند و تقریباً سي هزار تومان تفاوتش میشود . اگر چنانچه ما حالا که داریم پول را تعبير میکنیم اضافه پول بدهیم موهم این است که اصل مطلب هم يك چیز کتري بوده و مسامحه کرده ایم . شش میلیون بوده ما هشت میلیون کرده ایم . بعقیده بنده این باید اصلاح شود که فرانک را ما بنرخ روز بدهیم یعنی مقداری را که حالا ما باید بدهیم به نرخ روز بدهیم و آن قسمت را هم که سال بعد باید بدهیم آن

را هم بنرخ روز بدهیم اگر چهار تومان است چهار تومان پنج تومان است پنج تومان این بود که بنده در این موضوع برای اینکه این نظریات اصلاح و تأمین شود مخالفم.

نایب رئیس - پیشنهادی از آقای احتشام زاده رسیده است قرائت میشود

(بشرح آنی خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم لایحه فروش خالصجات جزو دستور شود.

یکمفر از نمایندگان - آقای احتشام زاده حاضر نیستند.

خطیبی - بنده قبول میکنم.

نایب رئیس - توضیح بدهید.

خطیبی - عرض کنم اولاً وزیر مسؤل این کار وزیر مالیه است که تشریف ندارند. ثانیاً چون مخالفین این لایحه کاملاً متقاعد نشده اند و بدوسیه کاملاً مراجعه نکرده اند که متقاعد بشوند این است که بنده پیشنهاد میکنم از دستور خارج شود مجدداً برود به کمیسیون بودجه آقایان مخالفین بروند آنجا دوسیه را مطالعه کنند دومرتبه بیاید جزو دستور و بهمین مناسبت هم پیشنهاد میکنم که لایحه فروش خالصجات جزو دستور بشود.

مخبر - عرض کنم هر لایحه در مجلس يك عده مخالف دارد يك عده موافق. بالاخره باید مخالفین مخالفتشان را بکنند رأی منفي بدهند موافقین هم اظهارات خودشان را بکنند رأی مثبت بدهند بنده معنای تأخیر را نمی فهمم چیست! برای چه تأخیر بشود؟ آقایان مخالفند يك ورقة آبی بدهند ردش بکنند مقصود از تأخیر انداختن يك لایحه چیست. بالاخره باید يك قضایائی اینجا گفته بشود که کمیسیون بودجه بداند نظریه آقایان چیست و قضاوت کند تأخیر قضیه را بنده کان نمیکم صلاح باشد.

نایب رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهادی که آقای

خطیبی توضیح دادند آقایان موافقین قیام فرمایند.
(عده کمی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. چون این لایحه ماده واحده است لهذا يك شور خواهد داشت یعنی شوردر کلیات و ماده یکی است ماده قرائت میشود بعد مذاکره می شود.

(ماده واحده بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که پس از اخذ قرار داد مخای دولت وقت مورخه اول اوت ۱۹۰۵ از بابت خرید اسلحه و اسناد خزانه که در آن تاریخ از بابت قیمت این اسلحه ها صادر شده بشرحیکه در مواد قرار داد در کمیسیون بودجه ملاحظه شده دریافت اسناد نحوایی تمام اسلحه بدولت ایران از کمیانی شنیدر کروزو و رسید وصول تمام طلب مبلغ هشت میلیون فرانک کاغذ بقیه مطالبات کمیانی شنیدر کروزو فرانسوی را از بابت بودجه ۱۳۰۶ و ۱۳۰۵ بدو قسط یکی چهار میلیون و هفتصد و پنجاه هزار فرانک و دیگری سه میلیون و دویست و پنجاه هزار فرانک از قرار هر صد فرانک چهار تومان و چهار قران به پردازد

نایب رئیس - آقای افشار

بعضی از نمایندگان - ایشان موافقتند.

نایب رئیس - آقای طاهری مذاکره کردند حالا ایشان جواب میدهند.

افشار - موقعی که این لایحه در کمیسیون بودجه مطرح شد جدی ترین مخالفین این لایحه بنده بودم و آقای آقا سید یعقوب علت مخالفت ما هم مبتنی بر يك اطلاعات صحیحی نبود بلکه از روی سماعت بود که در اطراف این لایحه شنیده بودیم. از طرف کمیسیون بودجه يك سو کمیسیون معین شد که بروند دوسیه مربوطه باین کار را تحت دقت و مطالعه بگیرند و راپرت بدهند و برای اینکه ما دو نفر کاملاً با این لایحه مخالف بودیم ما را از طرف کمیسیون بودجه برای عضویت در سو کمیسیون معین کردند و

خود آقای بیات هم عضو يك سو کمیسیون بودند و تشریف داشتند دوسیه را من البدو الى الختم با تمام مراسلاتی که بین دولت ایران و سفارت فرانسه رد و بدل شده است ما خواندیم مع التأسف باید تصدیق کرد که مخالفت ما هیچوجه صحیح نبوده و حقانیت کمیانی برای ما ثابت شد. حالا در اطراف این معامله يك استفاده هائی از خارج شده است مربوط به کمیانی نیست. کمیانی بیست و دو سال قبل يك معامله با دولت ایران کرده است در پنجم اوت ۱۹۰۵ و دولت ایران در آن موقع از دولت دیگری هم بکفتری ساجده و مهبت جنگی خریداری کرده است کمیانی شنیدر کروزو نه فقط آن مقدار اسلحه را که فروخته در بنادر ایران تحویل داده و رسید هائی گمرکی را در دست دارد بلکه اسلحه را هم که در اطریش خریداری شده پول آن را هم این کمیانی داده است بعلاوه يك شخصی را از طرف دولت ایران مأمور کرده اند که بر در آقوی امیر اعلم است (آقای مظفرخان) که در آن موقع مأمور بوده است که این اسلحه ها را تحویل بگیرد و ضمن آنچه اطلاعات راجع بطرز استعمال این اسلحه ها است تحصیل کند بالغ بر سه هزار تومان مخارج این شخص را هم باز شنیدر کروزو داده است. از مجموع طلب خودش کمیانی معادل سیصد و هفتاد هزار فرانک تا بحال دریافت داشته است و در این مدت مذاکرات و اصرار خودش را قطع نکرده است راجع بوصول و ایصال طلب خودش و همیشه با دولت ایران يك مذاکره داشته و همیشه هم تقاضا میکرد که این پول را بدهید و از طرف دولت هم البته همیشه يك جوابهائی داده شده است و يك مراسلاتی رد و بدل شده است و ما هیچوقت يك سندی در دوسیه ندیدیم که اعتراضی از طرف دولت ایران شده باشد بر علیه ادعای کمیانی. پس کمیانی مسامحا طلب دارد و آقایان مخالفین هم در ظرف این مدت ممکن بود (دوسیه در دسترس آقایان بود) تشریف ببرند دوسیه را به طوری که سایر مخالفین رفتند و مطالعه کردند

و موافق شدند و ادعای کمیانی را تصدیق میکنند این آقایان مخالفین هم عوض اینکه اینجا تشریف داشته باشند فقط اعتراض بکنند که ما مطالعه نکرده ایم ممکن بود تشریف ببرند در کمیسیون بودجه اسناد و اوراق مربوطه به این کار را که صورت منظم و مرتبی دارد مطالعه کنند. اگر رد کردن یا مخالفت کردن بطلب يك کمیانی خارجی بخواهد يك وجهه برای يك عده میکند بنده تصور میکنم که در عین حال وجهه ملی و حیثیت يك دولتی را هم از بین میبرد. اگر ما به يك دولتی مدیون باشیم و طلب آنها هم مسلم باشد علت ندارد ما زیر بار يك طلب اذقی برویم در صورتیکه ما تأسیس راه میکنیم روز بروز روابط اقتصادی و سیاسی و تجاری ما با دول مستحکم تر میشود باید حیثیت و آبرو و درست حسابی خودمان را در بازار های دنیا ثبت کنیم و الا برویه يك معامله در خارج بلشیم و حالا برای اینکه بکمدت متهندی داده نشده است زیر طلب مرده باشیم بنده تصور میکنم این رویه خوب و مستحسن برای يك ملت نیست و این طلبی که کمیانی به دولت مبلغ هشت میلیون فرانک امروز قطع کرده اگر موافق قرار ددی که با دولت ایران داده شده بخوانند صدی چهارم به این مبلغ در ظرف این مدتی که مانده تنزیل اینند باغ بر ند میلیون فرانک تنزیل این مبلغ میشود در صورتیکه امروز دولت ایران بیش از هشت میلیون متضمن و متعهد دادن این پول نیست و اصل طلب با فرانک طلا بوده فرانک طلا را اگر امروز با فرانک معمولی مطابق کنیم بیست میلیون فرانک کاغذ می شود و بعلاوه صدی چهارم هم در ظرف بیست و دو سال تنزیل این پول را باید داد و مطابق مطالبی که قبلاً عرض کرده از روی اسناد و مدارکی که در دست است کلیه اسلحه و اشیائیکه از کمیانی شنیدر کروزو خریداری شده است تماماً در بنادر جنوب تحویل دولت ایران شده است و این شرحی که از طرف کمیسیون بودجه آمده

اگر آقایان درست مطالعه فرموده باشند تصدیق خواهند فرمود که بالاخره مجلس يك اعتباری به دولت میدهد که دولت ایران آن اسناد و مدارکی که در دست کپانی است آن اسناد را بگیرد و این مبلغ را متدرجا به کپانی بپردازد.

اگر در ضمن پرداخت مدلل شد که خیر کپانی طلب خودش را گرفته و ادعایش باطل است و يك شخصی مثلاً زیدخان و ذی نفع بوده اند در این موضوع ممکن است از طرف مجلس يك کمیسیون منتخب آن اشخاص را تحت محاکمه بکشند و در صورت ثبوت يك تقصیری آنها را مجازات کنند.

نایب رئیس - پیشنهاد از طرف آقای عمری رسیده قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در موضوع دعوی شنیدر گروزو يك کمیسیون خاصی عبارت از نمایندگان فراکسیونها تشکیل شود و باین اسناد کلاً مراجعه نمایند

نایب رئیس - آقای عمری

امیر اسدالله خان (عمری) - اولاً کلمه فراکسیونها را بنده از این پیشنهاد اسقاط میکنم از شعب نوشته شود. از بدو آمدن این لایحه به مجلس بنده با هر يك از آقایان نمایندگان که مذاکره کردم دیده که يك نظر صحیح صائبی نسبت به تمام دعوی کپانی ندارند. يك قسمت را تصدیق میکنند و يك قسمت را تصدیق نمی نمایند به اینجهت بود که بنده پیشنهاد کردم برای اینکه رفع این سوء تفاهم بشود از هر شعبه دو نفر معین شود و رسیدگی به اسناد و مدارک کپانی بکنند بعد اطلاعاتی که بدست می آورند به عرض مجلس مقدس برسانند تا در این باب تصمیم ثانوی گرفته شود.

نایب رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنظر بنده پیشنهاد و پیچیدگی ها

نیکه در این کار بعمل میآید صلاح نیست. اولاً در این موضوع تحقیقاتی که کمیسیون بودجه و کمیسیون فرعی کرده است بنظر بنده خیلی جامع الاطراف و کامل است. خلاصه این است که يك مؤسسه، يك شخص قانونی، طرف معامله با يك دولتی شده است و بموجب يك اسنادی که به اهداء دولت است طلب دارد و البته باید طلب او پرداخته شود. حالاً اگر بگوئیم که کمیسیون بودجه در تحقیقاتی که کرده قصور کرده است و تحقیقات کاملی نکرده، این دلیل میخواهد. بنظر بنده کمیسیون بودجه و کمیسیون فرعی هر دو تمامه وظائف خودشان را در تحقیقات عمیق راجع به این موضوع بعمل آورده اند و بنا بر این دیگر بنده قائل نیستم که يك کمیسیونهای دیگری در این باب معین شود یا از شعبات اشخاصی معین بشوند که تاخیری در این باب حاصل شود.

نایب رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد آقای عامری آقایان موافقین قیام فرمایند

(معدودی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. آقای کازرون

بکنفر از نمایندگان - حاضر نیستند

نایب رئیس - آقای عمادی

عمادی - بنده متحیرم از اینکه آقایان اینقدر اصرار دارند برای گذشتن این امر. برای اینکه يك امری که بیست و دو سال بیشتر است که نگذاشته و هیچجده و نوزده سال است که درلمان بوده و کلاً هم بوده اند و این امر هم هر ساله مطرح بوده...

بکنفر از نمایندگان - پول نداشتند.

عمادی - آقا به عذر بی پولی که نمیشود. استمهال میگردند عذر بی پولی غیر از گذراندن يك امری است امکان بود بگذارند بعد استمهال کنند. شما هم اگر فرمایشی دارید بعد بفرمائید و ما امروز به طرح شدن بدایین و گذشتن

از کمیسیون بودجه به این آسانی و بدون اینکه مدارک آنچه وارد است و اعتراضاتی که بر این امر میشد ملاحظه کنیم و به این سهولت بخوانیم به سیصد هزار و خردۀ تومانی برای این موضوع رأی بدهیم. کما اینکه میگویم که خرج ز همد چیز بشد ولی چنانچه یکی از امور عادی بود و تحقق بود البته باید حفظ مقدم دولت را بکنیم و دین دولت را بدهیم اما این را نمیشود از امور عادی تلقی کرد و این يك امری است که بیست و دو سال همینطور در بونه اجمال بوده است. بنا بر این بنده پیشنهاد آقای خطیبی موقفم و به گذشتن این موضوع مخالفم و خوب است در این موضوع دقت کاملی بشود و موجب اطمینان قلوب نمایندگان بگردد که رأی بدهند فقط قصد بنده این است.

نایب رئیس - آقای فرمند

فرمند - بنده قبل از اینکه موافقت کرده را عرض بکنم يك مقدمه در این باب عرض میکنم. ملت ایران در ازمنه گذشته در تاریخ خودش که در دنیای منتشر است بواسطه عظمت قدیمی ثابت کرده که همیشه به تعهدات خودش خیلی مقید بوده است. بعضی از نمایندگان - حالاً هست.

فرمند - اصولاً ایرانیها در تاریخ نشان داده اند که خیلی خوش قول و يك اخلاق پهلوانی داشته اند و هیچوقت در تعهدات خودشان سستی نداشته اند در زمان حاضر هم از طرف ما ایرانیها هیچوقت يك سستی در تعهداتمان نشده است و گاهی يك دلیل پیدا میشود که بعضی وقتها بعضی معاملات ما يك پیچیدگی پیدا میکنند و عاقلان این است که آن اشخاصیکه با ما میخواهند معامله کنند عوض اینکه از در وارد شوند گاهی از پنجره وارد میشوند این است که در معاملات گاهی يك پیچی پیدا میشود و بطوریکه بنده استنباط کرده ام در بدو معامله شنیدم با دولت ایران در آن زمان آن سوء ظنی که برای بعضی از آقایان تولید شده این است که در آن

موقع دلالی طرفین معامله را از پنجره وارد کرده اند و لا خود معامله يك معامله نیست که عیب مهمی داشته باشد که امروز تردیدی داشته باشیم. يك تفنگ و توبی خریده ایم و قریب بیست و چهار سال است استفاده میکنیم و بنده حالا کاری ندارم باین که دلال هر چه آن زمان معامله را از پنجره وارد کرده اند و بیچ انداخته اند ولی در هر صورت این بیچ و گره بالاخره باید باز شود و کارخانه شنیدر گروزو هم از ما ضایعکار است و ما هم باید این طلب را بدهیم. حالا يك اختلافات و بیچهایی در این ازمنه پیدا شده است خوب همین بیست و دو سال معطلی کافی است برای این که چرا دلالها معامله را از در وارد نکرده اند و از پنجره وارد کرده اند بنده معتقدم اینکه هرطور که همیشه در تاریخ خودمان بخلافان نشان داده ایم این دفعه را هم صرف نظر از آن بیچهایی که در بدو امر شده است بکنیم و بیچها را بدهیم خودمان وفا و پایداری کنیم و این وجهی را که کارخانه شنیدر بدهکاریم بدون تردید فوری رأی بدهیم. آقای عمادی فرمودند تحقیقاتی لازم است این مسئله همینطور که فرمودند مورد تحقیق رجال ما واقع شده و از اول مشروطه تا بحال نظر اینکه پول نداشته ایم بدهیم رجال ما نتوانستند این قضیه را حل کنند و در کمیسیون بودجه دوره پنجم و گویا دوره چهارم هم مطرح بوده است و در این دوره هم مطرح شده و بنده از اغلب رجال موثقان مثل آقای مستوفی - الممالک شنیده ام که ما بدهکاریم و باید بدهیم حالاً تا بحال پول نداشته ایم با چه بوده است که مانده است و پیشرفت نکرده چه عرض کنم و این کمیسیون بودجه هم که امروز هیچجده نفر هستند این هم از اشخاصی هستند که طرف اعتماد هستند که انتخاب شده اند اینها هم مطالعه و دقت و تحقیقات لازم را کرده اند و بنده معتقدم که زیاد تر از این تعلل برای دولت و ملت ایران خوب نیست و معتقدم که اگر يك چیز کوچکی هم در بدو امر

واقع شده است ما از آن صرف نظر کنیم و رأی بدهیم باین لایحه و این وجه پرداخته شود برای اینکه ما واقعا بده کار هستیم و لازم است که ثابت کنیم که همیشه مجلس شورای ملی موافقت دارد به اینکه واقع اگر دیونی دولت دارد که صورت حقیقت دارد و جنبه هائی دارد که میشود قانونی تصور کرد بپردازد.

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده هم فرمایشات آقا عمادی کردند موافقم نظر باینکه این يك امریست که نسبت بدان يك اندازه مهم است و لازمه اش این است که فرد فرد و کلا از بدو این امر به ختم آن مطلع بشوند و بدانند که چقدر کسرت کرده اند و چقدر داده شده است و چقدر آن مانده و اطمینان کامل در این باب پیدا کنند و بعد از اطمینان کامل قراری در این باب داده شود و ضمنا هم متذکر میشود که خود دولت فرانسه هم يك بده کار بهائی بدولت آمریکا و دیگران دارد و همان طوریکه آنها با دیگران کردند خوبست با اینها هم همانطور رفتار کنند و اینقدر سخت گیری نکنند و در این حسابی که اصل و فرعی درست معلوم نشده است بنده مخالفم که بدون تحقیقات کامله بيك سیصد و پنجاه هزار تومانی که تقویم کرده اند رأی داده شود

معاون وزارت فواید عامه - در اینجا نمایندگان محترم مراجع باین لایحه نظریات خودشان را اظهار فرمودند ولی بنده در بین این نظریات منتظر بودم که اطلاعات جامعتری که نتیجه مطالعات دوسیه باشد (که اتفاقا خود بنده هم مطالعه نکرده ام) اظهار بشود ولی متأسفانه اظهار نشد یعنی تمام يك کلیاتی بود و گفته نشد که این طلب اینقدر هست یا نیست یا این قسمت و این قراردادها اینطور بوده یا نبوده است و فقط يك اظهار بسیار صحیحی بود که بنده یادداشت کردم آقای طاهری فرمودند و آن

نیست و برای حیثیت ما بد است حالا هم بسزا تا فردا بد بینیم چه میشود! بالاخره تفصیل همان مثل هائی است که ما داریم و خوش آیند نیست باین قبیل چیزها را نباید زود گذر اند بلکه باید بحث کرد و بلا تردید نباید رأی داد باید خیلی هم بحث و دقت کرد و البته يك نماینده که میخواهد در تحت وجدان خودش بيك لایحه هشت میلیونی رأی بدهد باید مطالعه هم بکند و البته آنوقت خیلی شادمان هم هست از اینکه يك رأی صحیح داده است بنا بر این کان میگویم که بهتر این است آقایان نمایندگان که اطلاعات کافی دارند و اطلاعاتشان بیشتر است مثل آقای افشاری و سایر آقایان برای ما توضیح میدهند و نباید وهم داشته باشند چطور هشت میلیون را بدهیم اگر نیست نباید داد ولی اگر بود و ثابت و مدلل بشود که هست بستی داد. بنا بر این بنده عقیده ام این است این مذاکره تیکه در اینجا بطور کلی میشود که از يك طرف تعهد است و باید داده شود و از طرف دیگر خبر چرا این پول را بدهیم این از هر دو طرف دلیلت مست است و همانطور که عرض کرده باید بروند و دوسیه را ملاحظه فرمایند و آن هم آقایان که می کنند چند روز هم طول میکشد و مسئله میگردد ولی رجوع بکمیسسیون یا خارج شدن از دستور و افتادن در کولوار مجلس اینها خوب نیست. بنا بر این خواست نمایندگان محترمی که دوسیه را خوانده اند و مطالعه کرده اند روی آن اسناد و مدارک مذاکراتی بکنند و البته مجلس هر تصمیمی اتخاذ بکند مطاع است

رئیس - آقای فرهمند

فرهمند - عرضی ندارم

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشامزاده - بنده قبل از اینکه در این موضوع عریاضی عرض کنم تا گیرم از اینکه يك مقدمه را بعرض آقایان برسانم با وضعیتی که در این مملکت از

حیث فقر و رفقه هست البته نمایندگان محترم و مجلس شورای ملی کاملاً باید مراقبت کنند در اینکه مخارجی را که میپردازند يك مخارجی باشد که کاملاً حقیقت داشته باشد و يك وجوهی بی جهت از خزانه فقیر این مملکت داده نشود. و این مراقبتی است که البته نمایندگان همیشه داشته اند و بنده خواستم تذکر بدهم که در این موضوع بخصوص هم باید دقت کرد که وجه بده خودی داده نشود. در موضوع مطالبات و دعاوی که مدتی شنیدم که روزی رجوع بفروشن اسلحه میکنند چند مسئله هست که گفته میشود و بعضی ها اظهار اطلاع قطعی میکنند و البته ما هم حق داریم که در این موضوع به سوء ظن قضیه و تقبی کنیم و سعی و دقت کنیم که حقیقت امر را کشف و محقق شود و بی جهت يك پرداختی را اجازه ندادیم. من جمله شخص مطاعی اظهار میکنند که در ازمنه گذشته آنچه که طلب حقیقی کلبانی بوده است پرداخت شده و يك حساب سازبانی کرده اند و شاید دو مرتبه میخواهند يك پول را بگیرند. البته يك مملکت فقیری که قدر به آید به مخارج ضروری خود نیست مقتضی نیست يك مخارجی که گفته می شود حساب سازی شده و کمربند پرداخته شده و دو مرتبه يك شخصی میآیند و يك وسایلی فراهم میکنند که يك وجهی از خزانه دولت پرداخته شود بپردازد.

موضوع دیگری که بنده شخصا در این قضیه شنیده ام و اسباب سوء ظن شده این است که شنیده ام يك اختلاسات و حیث و میل هائی نسبت بحسابه این کلبانی و خرید اسلحه شده و در هر صورت بنده شخصا معتقد نیستم این قضیه را بین سهولت و بدون اینکه يك رسیدگی کاملی بشود نباید اجازه بدهیم يك مخارجی و يك پول گزافی از خزانه این مملکت بیچاره فقیر که اوضاع زندگانی افرادش معلوم است و وضعیت دولت هم از حیث امور مالی و اقتصادی معلوم است بشود. بعلاوه يك مسئله دیگر هم هست و آن این است که از این قبیل

دعای واهی نسبت به خزانه ایران خیلی زیاد است و بنده میترسم از اینکه در اینموقع اگر اینان دعوی را بپردازیم این پرداخت يك آنیة خطرناکی برای ما نمید باشد و ما را يك محظوراتی در يك مطالبات واهی دیگری بپردازد و با این مذاکرانی که در اطراف مطالبات کیانی شنید میشود بنده شخصاً موافق نیستم.

مخبر - اینکه در این جا غالباً در بعضی مسائل مالی فقر مملکت را دلیل میآورند عرض میکنم قطع نظر از اینکه ما يك مملکت فقیری نیستیم ولی بالاخره گفتن يك چنین مطلبی جز اینکه طبقات فقیر را بخود من متوجه کنیم چیز دیگری نیست بعضی از نمایندگان - (صحیح است) فقر بالاخره دلیل نمیشود برای اینکه کسی بده کاری خودش را ندهد مثلاً بنده ده تومان از آقای احتشام زاده قرض کردم دن هم هست بعقیده من ایشان پول نقد نوي جیبشان ندارند مگر است از قلمیچه شان دین خودشان را بدهند بن دلیل نمیشود که چون پول ندارند نباید دین خودشان را بدهند ...

یک نفر از نمایندگان - بعکس فرمودید
مخبر - اجازه فرمائید بنا بر این در درجه اول فقیر نیستیم و بنده نکندیب میکنم فرمایشات آقای را و در درجه دوه هم اگر قدری فقیر باشیم و کسی از ما طلب کار باشد باید طلبش را بدهیم. دیگر اینکه نماینده محترم اول مخالفی بودند که داخل اصل موضوع شدند و از کلیات خارج شدند و يك مسائلی راجع به متن قضیه فرمودند اساساً باید همینطور باشد و آنچه را که شنیده اند بگویند. فرمودند کلیه مطالبه کیانی شنیدر کروزر داده شده و يك حساب سازبانهائی شده. ولی دوسیه و اسنادی که ما دیدیم دلیل بر این است که این مسموعات آقا صحیح نیست زیرا آنچه که از دوسیه میشود فهمید شاید يك کمی از سیصد هزار فرانک تجاوز کرده باشد آن بولی که در مقابل دوسه میلیون فرانک داده شده و تقریباً سیصد و هفتاد و چهار هزار

فرانک میشود که داده شده و ما این را از روی دوسیه پیدا کرده ایم که مساماً بقیه این طلب داده نشده ولی بالاخره باید يك چیزی را فهمید که ما این اسلحه را که خریدیم بترخ آن روز چقدر بوده است و این اسلحه وارد مملکت ما شده و از مترك ما عبور کرده و بوزارت جنگ ما تحویل داده شده است یا نه؛ اگر این مسئله مسلم شد که باید پولش را داد و این دیگر گفتگو ندارد. و این هم که میفرماید سابقه میشود برای مسائل دیگر این یکی هیچ شباهتی با هم ندارد تفنک خریدن با يك دعای واهی هیچ شباهت ندارد. ما يك قدری پول داده ایم تفنک و توپ و اسلحه خریده ایم يك قدری را هم سند داده ایم بقیه پول را هم باید داد. از خانه میخرید باید بدهید. از خارجه میخرید باید بدهید بدهید يك دولتی که معامله میکند باید تعهد خودش را محترم بشمارد. شخصی هم که ما معامله خرید و فروش می کنند هیچ ربطی بدعوی سیاسی با غیر سیاسی ندارد. اینکه فرمودند اختلاساتی شده است. و لا چون مدرکی در دست نیست بنده بهموطنان خود نمی توانم نهمت اختلاس بزنم فرضاً هم خدای تقوایسته اختلاس شده باشد بکمپانی چه ربطی دارد؟! کیانی برای اینکه يك اشخاصی اختلاس کرده اند باید از طلبش بگذرد؟! اختلاس را باید محاکمه کرد میچ او را هم باید برید. اختلاس را که نسبت بکمپانی نمیدهد کیانی شنیدر کروزر یکی از کیانی های معروف دنیا مثل (کروب) و سایر کمپانیهای معظم دنیا است و سحت اعتبار او هم محل هیچ زردید نیست و معاملاتش هم همیشه صحیح است و این نسبت را هم نمیتوانید به او بدهید. شما آن دلال را میفرمائید. بالاخره مملکت هم که اختلاس نکرده مکن است يك دلالی این وسط اختلاس کرده باشد. آن دلال را بنده هم موافق هستم با جنابعالی که بیاورند محاکمه کنند و چندین برابر

آن ارزش بگیرند تا اقلاً کسی دیگر در معاملات خارجی نرود اختلاس کند و اینکه آقایان میفرمائید ببنده بقلم رسیدگی کنیم این صحیح است ولی عده رسیدگی آقایان دلیل بر تاخیر يك موضوعی نمیشود شاید شما دلتن بخواست رسیدگی کنید این جا پشت تریبون میفرمائید میخواهیم رسیدگی کنیم ولی از این طاق که بیرون رفتید بیروید پی کار خودتان. لان ده روز است از آن مرتبه که این موضوع در دستور بوده تا بحال کدام يك از آقایان مخالفین رسیدگی کرده اند؟ فقط آقای مدرس از بنده پرسیدند که دوسیه این کار کجا است و تحقیقاتی فرمودند چون آن دفعه مخالف بودند ولی مدرس را بنده اطلاع ندارم که رفقه بنده دلیل بن کار بر رسیدگی کنند و در هر صورت رسیدگی کردن تمام افراد يك مجلسی این از جرین کار خارج است پس بالاخره دوک و کمسیون معاینش چیست؟ شما اگر بخواهید بودجه کل مملکتی را قلم بروید رسیدگی کنید که ببینید حقوق فلان ثبات را میدهند یا نه پس معنی اعتماد بدوک چیست؟ بنده مخصوصاً در این قبیل مواقع معتقدم که باید اعتماد مجلس نسبت بدولت معذوم شود. اعتماد دولت راجع بمسائل عادی نیست بلکه راجع بمسائل غامضه است و البته اگر يك دولتی اعتماد دارید و طرف وثوق است این جور چیزها را که میآورند رسیدگی هم کرده است باو رأی میدهد و الا که هیچ.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
نایب رئیس - مذاکرات کافی است؟
امامی - بنده مخالفم.
نایب رئیس - راجع بعهده کفایت مذاکرات فرمایشی دارید؟ فرمائید
امامی - آقایان خوبست که لوائح را بگفتاری اهم و غیر اهمش را از یکدیگر تشخیص بدهند. لوائحی جزئی هست که عادی است البته در آن مذاکرات

جزئی چندان اهمیتی ندارد ولی این لایحه خیلی مهم است و سیصد و پنجاه و دو هزار تومان میخواهند از خزانه متفاوت مملکت برون بدهند البته آف بنیکه میخواهند رأی بدهند باید از روی عقیده و فکر و اعتماد رأی بدهند در اینصورت بعد از صحبت دو نفر گفتن اینکه مذاکرات کافی است بنده مخالفم و خواست آقایان جرعه بفرمائید آنهایی که رفقه اند و دوسیه را مطالعه کرده اند عرض عرض کنند بعد رأی بلغات مذاکرات گرفته شود نایب رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام فرمائید.

(عده قیامی قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد.
بعضی از نمایندگان - تلفس
نایب رئیس - جازه میفرمائید چند دقیقه تلفس داده شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است
(در اینموقع جلسه برای تلفس تعطیل و بفاصله سه ربع ساعت مجدداً ریاست آقای پیرای تشکیل گردید)
رئیس - راجع بخبر کمیسیون بودجه نسبت بمطالبات شنیدر کروزر که موضوع مذاکرات امروز است دو فقره پیشنهاد رسیده و چون راجع بدستور است باید تکلیفش معلوم شود (بشرح ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم لایحه کیانی شنیدر از دستور امروز خارج شود تا مخالفین و موافقین دوسیه این کار بدقت مطالعه نموده و اظهار عقیده نمایند.
(حاج میرزا مرتضی)

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی
حاج میرزا مرتضی - چون اغلب نمایندگان محترم دوسیه این کار را کاملاً مطالعه نفرموده اند و آقای معاون وزارت فوائد عامه فرمودند این اظهاراتی که

میشود از روی يك اطلاعات كافي نيست و چون بنده عقیده ام اين است كه تصويب يك وجه هنگفتی بدون مطالعه ممكن نيست زیرا ممكن است رأی داده شود و در صورتیکه تمام طلب معین نيست وارد شود و حال آنکه ممكن است يك مبلغی كمیانی طلبکار باشد از اين جهت بنده پیشنهاد کرده كه اين لایحه امروز از دستور خارج شود تا آقایان مخالفین در خارج دوسیه این کار را مطالعه فرمایند و همه آقایان از روی بصیرت رأی خودشان را بدهند و دانسته مخالفت یا موافقت کنند

معاون وزارت فوائد عامه - در این قسمت هر نظوری كه قبلاً مذاکره شد بعقیده بنده خروج از دستور نتیجه نخواهد داشت منتهمی در این جا باید بفرمان مجلس شود كه يك تحقیقاتی بمانند خود بنده در كولواری مجلس دنبال تحقیقات این قضیه برفتم و تحقیقات كامل كرده مثلاً الان خود آقای تقی زاده از موافقین جدی این قضیه شده اند و وقتی كه پشت تربتون تشریف مآوردند و مذاکرات میفرمایند البته آقایان از قضیه مطلع خواهند شد و بالاخره سایر آقایان هم كه يك اطلاعاتی دارند نظریات خودشان را اظهار میکنند و مطلب روشن میشود و در اینصورت لزومی پیدا نمیکند كه به کمیسیون بروم بالاخره این کار در این جلسه تمام نخواهد شد و جلسه دیگر خواهد افتاد و در این بین مانعی برای مطالعه آقایان نخواهد داشت و محالی خواهد بود كه آقایان دقت خودشان را بفرمایند ولی خروج از دستور ضرورتی ندارد. خوبست بگذارند این لایحه حالا مطرح شود مخالفین نظریات خودشان را بگویند. موافقین هم اطلاعات خودشان را اظهار میکنند بعد البته قضاوتش بمجلس است.

رئیس - عده برای رأی کافی نیست.

مخبر - (پس از چند دقیقه تأمل) عده برای مذاکره ظاهراً كافي باشد. اگر آقای حاج میرزا مرتضی التفات بکنند و پیشنهاد خودشانرا پس بگیرند خیلی خوبست. از آنوقت تا حالا يك ساعت گذشته و اگر مذاکره

کرده بودیم مطلب روشن شده بود.

حاج میرزا مرتضی - ممكن است عجلتاً بنده پیشنهاد را پس بگیرم بعد در بیان مذاکرات عراضم را عرض کنم.

رئیس - از این قبیل پیشنهاد یکی دو فقره دیگر هم هست.

مخبر - آقایان هم پس میگیرند.

رئیس - پیشنهاد آقای فیروز آبادی قرائت می شود و بعد از دادن توضیح هر دو در يك موقع رأی میگیرند.

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم حساب کمیانی را من البدو الی الختم ضبع شده و بین نمایندگان توزیع شود بعد از آن مذاکره در مجلس بشود و مجلس رأی خودشانرا بدهد

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - چون مدتی است حساب کمیانی مانده بعضیها هم خواستند بروند در کمیسیون يك تحقیقاتی بکنند یا رفتند و یا اگر هم رفته اند چیزی نفهمیده اند از این جهت بنده عقیده دارم كه این دوسیه (باصطلاح) از اول تا آخر ضبع و بین آقایان نمایندگان توزیع شود تا يك دقت كاملی در آن بشود و بعد مذاکرات در اطراف آن بعمل آید تا عن بصیرة رأی داده شود.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - اگر درست دقت شود پیشنهاد آقای فیروز آبادی مثل پیشنهاد آقای حاج میرزا مرتضی است چون اطلاعات کافی ندارند برای تحصیل اطلاعات كافیه ضرور میدانند كه کلیه اسناد مربوط باین کار بعضی صورت حساب و دوسیه این امر طبع و توزیع شود. بنظر بنده اگر ما قدری نظامات پارلمانی را رعایت کنیم و مقرراتی كه در نظامنامه هست مراعات نمائیم خیلی خوب است و این عمل برای این است كه مطالعات بعمل آید و اگر

میرزا مرتضی - آقایان موافقین قیام فرمایند. (چند نفری قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای امیر اسدالله خان (اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم كه لایحه دعوی شنیدر كروزو برای مدت ده روز از این تاریخ از دستور خارج شود كه هر يك از نمایندگان بتوانند به کمیسیون رفته و مطالعات عمیق در اسناد و طرز این طلب یا دعوی بمانند و در مجلس بیاید كه هر يك از روی بصیرت مخالفت و موافقت خود را نموده و تكلیف این کار معلوم شود.

رئیس - آقای امیر اسدالله خان

امیر اسدالله خان (عامری) توضیح مفصلي در این باب ندارم. مطلب همان طوری است كه عرض کرده ام چون این لایحه چندین مرتبه از دستور خارج شده و این خوب نيست بهتر این است كه از این تاریخ تا مدت ده روز فرصت داده شود تا در این باب هر كس كه میخواهد رسیدگی كند برود در کمیسیون و اسناد و دوسیه مراجعه نموده و اطلاعات لازمه بدست آورد تا آقایان علی بصیرة رأی خودشان را بدهند و بیش از این در عهده تعویق نیفتد.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده كم كم همچو استنباط میکنم كه مقصود بعضی از آقایان اقدام در تکمیل مطالعه نيست. بلکه مقصود تأخیر است. زیرا اگر نظر در این بود كه در این لایحه يك مطالعات عمیق تری بشود الان بیست و پنج روز است كه این لایحه طبع شده و در این مدت ممكن بود این کار را بکنند. در مطالبی كه راجع بحیثیت مجلس و تأمین اعتبار و معرفی و خوش حسان مملكت ضرورت دارد ما همه روزه نباید امروز و فردا کنیم و این رویه صحیح نيست و همان طور كه در موقع پیشنهاد آقای فیروز آبادی توضیح دادم و عرض كردم البته هر نماینده مكلف است كه برود و دوسیه و اسناد

مراعات نظامات و مقررات را بکنیم هیچ این مشکلات پیش نیاید و از طرف دیگر رعایت این نظامات ما را بطرف سرعت عمل جریان مینهد. از وقتی كه این لایحه طبع شده شاید تا حالا بیست روز بیست و پنج روز گذشته باشد. ما هم مطابق قانون مكلف بودیم كه از آن روز تا حالا مطالعه كنیم و اگر نواقصی در كار می بینیم برویم در کمیسیون مربوطه مراجعه كنیم. و اگر بنا باشد مؤسسات فرعی مجلس یعنی کمیسیونها را برتشان طرف اعتماد مجلس نباشد این به عقیده بنده كار مشكلی است و تصور نمیکم صلاح در این باشد كه در این قبیل موارد با اینكه اصل قضیه متضمن این درجه از تفصیل نيست ما اینقدر وارد جزئیات شویم. يك اسلحه خریده شده است. مجموعش هم يك عدد را تشكيل میدهد. يك مقداری از وجهش هم پرداخته شده است و يك مقدار دیگرش باقی است. را برتی هم بموجب اسناد داده اند. حالا هر يك از ما ها كه تصور میکنند این را برت کمیسیون ناقص است باید برود مطالعه كند. ما باید خود مان در موقع رجوع كنیم. حالا هم تصور نمیکم این کار امروز تمام شود. ممكن است مذاکرات بکنیم تا جلسه دیگر آقایان وقت خواهند داشت و ممكن است بروند مطالعات خودشان را بکنند. طبع و توزیع يك دوسیه كه بیست سال است جریان دارد كار سهل و آسانی نيست.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای فیروز

آبادی - آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(معدودی قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. رأی میگیریم به پیشنهاد

آقای حاج میرزا مرتضی راجع بخروج از دستور ...

جمعی از نمایندگان - ایشان استرداد کردند

حاج میرزا مرتضی - حالا كه عده كافي است رأی

بگیرید.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای حاج

مربوطه باین کار مراجعه کنند و مطالعات بدست آورد. ولی وقتی که زفت و این کار را نکرد مثل این است که يك حقی را از خودش فوت کرده بعلاوه معلوم نیست که این لایحه امروز بگذرد و ممکن است بماند برای جلسه بعد. ممکن است آقا بروند و مطالعات خودشان را بفرمایند و سایر آقایان هم که اطلاعات کافی دارند. با هر کس که بنده صحبت کردم دیدم اطلاعات کافی دارد

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای امیر اسدالله خان آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند (چند نفری قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای وزیر

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم راجع بدوسیه کیانی از طرف مجلس پنج نفر برای رسیدگی بدوسیه مربوطه انتخاب شود که کاملاً بجزئیات رسیدگی کرده و عقیده خودشان را بعرض مجلس برسانند.

رئیس - آقای وزیر

میرزا حسینخان (وزیر) - چنانچه خاطر آقایان مسبوق است همه آقایان در این موضوع يك اطلاعات کاملی ندارند و لازم است يك اطلاعاتی بدست آورند و چون فرد فرد آقایان نمی توانند بروند مراجعه کنند از این جهت بنده پیشنهاد و استدعا کردم که پنج نفر از طرف مجلس معین شود و باین کار رسیدگی بکنند.

مخبر - بنده می خواهم از نماینده محترم گله رکنم زیرا هجده نفر که طرف اعتماد مجلس بوده اند باین دوسیه رسیدگی کرده اند. آن پنج نفر کیست که میخواهید انتخاب کنید؟! مقصود آقا را از این پنج نفر بنده نمیدانم!

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. دراصل موضوع صحبت می

شود - آقای یاسائی

یاسائی - موافقم.

رئیس - آقای افشار

افشار - موافقم.

رئیس - آقای مدرس

مدرس - يك قانونی در آن دوره گذشت راجع به طلبکاران داخلی و آن این است: برای اینکه دولت دیون ثابته داخلی را باتبع داخله در تحت ترتیب منظمی تأدیه نماید مجلس شورای ملی به وزارت مالیه برای پرداخت قروض فوق الذکر و برای دادن جائزه های مربوطه بان قروض چهار میلیون و دویست هزار تومان اعتبار میدهد به ترتیبی که مقتضی است بین طلبکاران داخلی که (طلب آنها از طرف وزارت مالیه تصدیق و برای پرداخت آن از طرف مجلس شورای ملی اعتبار تصویب شده یا بشود) تقسیم کرده و تا بیست سال از ابتدای سنه ۱۳۰۵ سالیانه دویست و ده هزار تومان در جزر بودجه مملکتی منظور و مطابق نظامنامه مخصوص که وزارت مالیه تهیه خواهد کرد قروض دولت را تأدیه نماید. يك همچو قانونی از مجلس گذشت. طلبکاران هم تقریباً دو دوره این جا متحصن بودند تا این قانون گذشت و تمام مقامات را طی کرد فقط نظامنامه که باید در مالیه تأسیس شود از قراری که شنیده ام برای این که بیست ساله باید داده شود يك نظامنامه ترتیب داده شده و شنیده ام که قرعه میکشند مثلاً من که یکی از طلبکاران دولت هستم و هزار تومان می خواهم قرعه میکشند اگر باسم يك تومان افتاد باید بر دارم. دیگری باسمش ده تومان بیفتد ده تومان بر میدارد. بنده همه فرمایشاتی که آقایان فرمودند تصدیق میکنم و موافق هستم با اینکه ما باید خوش حساب باشیم و البته طلب مردم را هم باید بدهیم. و خیلی از این کار متشکر هستم.

من يك نفری که این جا هستم هیچ راضی نیستم باین که کسی يك دینار طلب داشته باشد چه داخله چه خارجه. حتی بنده عقیده ام این است که اگر ما بدهی داشته باشیم ولو اینکه طرف هم هیچ نگوید باید خودمان برویم در خانه طرف و در بزنیم و باو بگوئیم بیا و یکشاهی طلبت را بستان. خدا حافظ. ما باید این جور طلب را بدهیم. دو دوره طلبکاران داخلی اینجا بودند. مذاکرات شد مجلس هم تصویب کرد که حق آنها داده شود و همچو قرار دادیم که بیست ساله بان ها بدهیم الان سه سال است که گذشته است. مالیه هم نظامنامه برای این کار مینویسد و نظامنامه هم نوشته است باینطور که قرعه بکشند تا در قرعه چه در آید! پس طلب را ما میدهیم. اما چون آقای مخبر از یکی از آقایان گله کردند بنده هم از آقای کیسیون بودجه که هجده نفرند میخواهم گله کنم يك ماده اینجا نوشته شده که بنده درست نمیفهمم.

(در این موقع آقای آقا سید یعقوب برای خروج از مجلس حرکت کردند)

مدرس - (خطاب به آقای آقا سید یعقوب) آقا بفرمائید.

آقا سید یعقوب - چشم

(بصندلی خود جلوس نمودند)

مدرس - اینجا نوشته اند تمام طلب مبلغ هشت میلیون فرانک کاغذ بقیه مطالبات کیانی شنیدر کروزو فرانسوی را از باب بودجه ۱۳۰۵ و ۱۳۰۶ بدو قسط یکی چهار میلیون و هفتصد و پنجاه هزار فرانک و دیگری سه میلیون و دویست و پنجاه هزار فرانک و از قرار هر صد فرانک چهار تومان و چهار قران بپردازد. با این ترتیب اگر امروز این لایحه تصویب شد و فردا وزارت مالیه تمام این مبلغ را نصف را صبح داد و نصف دیگرش را عصر باز عمل باین قانون کرده است. دولت کی پیشنهاد کرده است نمیدانم ولی کیسیون بودجه که این را به دو قسط قرار داده چه قدر بین دو قسط فاصله قرار

داده؟ دولت پارسال پیشنهاد کرده است ولی کیسیون بودجه برروز این را تصویب کرده است. اگر این ماده را مجلس تصویب کرد و مالیه نصف این مبلغ را صبح داد نصفش را عصر عمل باین قانون کرده است. یعنی شامل این قانون میشود زیرا نوشته اند بدو قسط ولی فاصله هیچ قرار نداده اند. بنده گله میکنم نه اینکه سوء ظن داشته باشم یعنی میخواهم عرض کنم حواسشان را جمع نکرده اند که درست حساب کنند و لازم بود فاصله بین دو قسط معین شود يك قسمت دیگر از عرض بنده راجع بان فرمایشی بود که یکی از آقایان در اول جلسه فرمودند و آن راجع بفرانک است. در این جا هر صد فرانک را چهار تومان و چهار قران معین کرده اند. ما که از مظنه فرانک اطلاع نداشتیم تحقیقات که کردیم معلوم شد این قیمتی را که آقایان معین کرده اند سیصد و پنجاه و دو هزار تومان میشود. و تفاوتش با قیمت امروزه فرانک تقریباً سی هزار تومان است. خوب. شما که بنا بود قیمت کنید. شما که از خودمان هستید. و باید بنرخ روز قیمت را معین کنید مثلاً بنده که يك بدهی به آقا دارم یا باید عین را بدهم یا قیمت آنرا ولی در صورتیکه قرار شد قیمت بدهم باید به نرخ و مظنه روز باشد و به نرخ روز باید قیمت را تأدیه کنم. ولی این ترتیبی که کیسیون فرانک را قیمت کرده سی هزار تومان تقریباً تفاوت دارد این مسئله بود که بجهت گله از کیسیون بودجه عرض کردم. ولی تمام فرمایشات آقایان صحیح است و بنده متشکرم که همانطوریکه فرمودند ما يك ملتی باشیم شریف و هیچوقت هم میل نداریم که دیناری بکسی بده داشته باشیم یا منت بکشیم حالا دلاها چکار کرده اند من نمیدانم آیا خورده اند. برده اند ما نمیدانیم. ولی حالا باید يك قسمی کرد که این دقت هائی که آقایان میکنند عمل شود و رفع غائله هم بشود. این بود عرایض بنده و مخالفتم از جهت این کیفیات بود اگر آقایان همچو صلاح